

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

© Мукачівський державний університет, 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ

БАБЛЮК В. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....	14
БАРНА Х.В., ДЕЛЕГАН М.Ю. СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВИТІ УКРАЇНИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ.....	16
БАРНА Х.В., ПАВЛЮК М.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБИСТІСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	18
БАРНА Х.В., ПОКИНЯ К.Є. МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: СТРАТЕГІЇ ТА ВИКЛИКИ.....	20
БАРНА Х.В., ТЕСЛЕНКО О.О. СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ ДО МОЛОДІЖНОЇ ІНІЦІАТИВИ.....	22
БАРНА Х.В., ФЕДУЛОВА О.Б. СТРАТЕГІЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВИТІ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ.....	24
БЕРДАР Н.В., КУШНІР І.І. СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗМІН У ЗАКЛАДІ ОСВИТИ.....	27
БОБИРЕВА О.С., ЛУКІЯНЧИН Н.А. ХАРАКТЕРИСТИКА ФЕНОМЕНУ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ СТУДІЯХ.....	29
БОБИРЕВА О.С., СЕРДЕНКО А.-М.В. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	31
ГОНЧАРУК Н. В., ПОНОМАРЕНКО Ю. С., БРИЖАК Н. Ю. ГРА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ГПД.....	33
ГУСТІ М. В., КОМАР О. В., БРИЖАК Н. Ю. ГУРТКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ РІЗНОВИДІВ ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ.....	35
НЕСТЕРУК А. А., ЧОРНОМОРЕЦЬ А. О., БРИЖАК Н. Ю. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З БАТЬКАМИ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	38
ВОЛОЩУК В.С., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: МЕТА І ЗАВДАННЯ..	40
ГАВРИШКО С. Г., ГОБАН Н. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПРИТНОСТІ, ЯК ФІЗИЧНОЇ ЯКОСТІ.....	42
ГАВРИШКО С. Г., ДАНКО О. ШУТКА М.М. ОЦІНЮВАННЯ ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ ВОЛОДІННЯ М'ЯЧЕМ У НАПАДІ В ГРІ БАСКЕТБОЛ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	45
ГАВРИШКО С. Г., КРИЧФАЛУШІЙ Б. ОРГАНІЗАЦІЯ ФОРМ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	47
ГАВРИШКО С. Г., ФАРКОВЕЦЬ М. УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	49
ГАНГУР Г. В., ХОМА О. М. СПІВПРАЦЯ ВЧИТЕЛЯ Й АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

1. Залучення дитини до практичних методів навчання, які включають дотримання правил щодо харчування, режиму сну, активності, а також правил спілкування та взаємодії з іншими.

2. Пояснення норм поведінки, яке активно використовується для виховання культури поведінки та навичок взаємодії.

3. Використання прикладу дорослих для встановлення правил та пояснення їх, де діти навчаються встановлювати правила співпраці та контролювати їх виконання.

4. Оволодіння моральними нормами у співпраці, де діти самостійно навчаються моральним нормам у спільній діяльності з вчителем [3, с. 47].

Педагогічна ситуація передбачає відповідний вибір методів впливу на моральну свідомість та практику дитини, залежно від конкретних обставин. Ефективність цих методів залежить від їх взаємодії [4]. У будь-якій формі спілкування вчителю важливо проявляти повагу до особистості дитини, вірити в її потенціал для розвитку та мотивувати до самовиховання.

Як результат морального виховання, дитина отримує соціальну компетентність, що включає в себе відкритість до оточуючого середовища як потребу її особистості, навички моральної поведінки, готовність приймати суспільну інформацію та бажання чинити добрі справи.

Література:

1. Червінська І. Б. Теоретико-методичні засади виховної роботи в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студ. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2012. 515 с.
2. Сіданіч І. Л. Педагогічні технології духовно-морального виховання дітей в історії вітчизняної педагогіки і школи. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: *Психологія і педагогіка* . 2014. Вип. 27. 125-132 с.
3. Помиткіна Л. В., Помиткін Е. О. Уроки психології для учнів початкової школи: навч. метод. посібник. К. : Освіта України, 2011. 244 с.
4. Товканець Г.В. Духовно-моральне виховання як умова успішної самореалізації особистості в соціумі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2019. Випуск 1 (44). С. 179-185.

УДК 796.012.21-047.44(043.2)

ГАВРИШКО С. Г.,

канд. наук з фізичного виховання і спорту,
доцент, доцент кафедри географії та суспільних дисциплін,
Мукачівський державний університет

ГОБАН Н.

здобувачка спеціальності 013 «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПРИТНОСТІ, ЯК ФІЗИЧНОЇ ЯКОСТІ

Розглядаючи процес розвитку рухових здібностей слід відмітити, що формування координаційних здібностей, враховуючи їх комплексний характер у ході рухової діяльності, визначається як основне завдання фізкультурної освіти у початковій школі.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Поняттям «координаційні здатності» науковці визначили з метою конкретизації однієї із складових рухових якостей – спритність. При цьому акцентується на тому, що спритність є комплексною якістю. До неї відносять здатність швидко навчатись новим рухам, виконувати складно-координаційну рухову діяльність, а також ефективно здійснювати і перебудовувати рухову діяльність згідно постійно змінних умов [1].

Слід наголосити, що до спритності також відносять здібності до виконання точних дрібних рухів, просторова орієнтація, ефективне відтворення складних рухів, їх варіативність, використання просторових і часових параметрів рухової діяльності, почуття ритму, а також здатність до утримання рівноваги.

Проте термін «спритність» не є загальноприйнятим у спортивній спеціалізованій літературі. Частіше використовують пов'язані із спритністю поняття, а саме: «координаційні здібності», «координація рухів», «здатність керувати рухами», «здатність до рівноваги». Зустрічаються поняття більш вузького характеру, наприклад «координація рухів верхніх кінцівок», «дрібна моторика пальців кисті», «статична і динамічна рівновага», «координація рухової дії», «зміна темпу і ритму», «точність відтворення рухів», «стрибкова координація») [2].

Термінологічна різноманітність складових спритності, як виду індивідуальних рухових відмінностей, що виявляються в процесі рухової діяльності, по-перше, підкреслює складність координаційних проявів людини, по-друге їх різноманітність, а по-третє вказує на відсутність уніфікації понятійного апарату, що застосовується у цій тематиці. Це ускладнює розуміння цієї теми і призводить до труднощів для вчителя при розвитку спритності у практиці фізичного виховання і спорту.

Аналіз літературних джерел сфери фізичного виховання і спорту нами взято за основу визначення спритності, а саме, що спритність – це здатність дитини швидко оволодівати новими рухами й руховою координацією та перебудувати рухову діяльність згідно з обставинами, що раптово змінюються [3]. При цьому зауважимо, що спритність якнайтісніше пов'язана з рівнем розвитку рухових вмінь і навичок та має найбільш комплексний характер прояву у руховій діяльності.

Здібності до розвитку та прояву спритності залежать від морфо-функціональних властивостей певних органів та систем організму, рівня узгодженості їх взаємодії. Як наслідок це впливає на узгодження окремих рухів у рухову дію, що може характеризуватись різними показниками (орієнтація у просторі точність рухів за просторовими і силовими параметрами, різного виду рівновагу) [1].

Рівень керування і варіативність різних параметрів рухової діяльності залежить від розвитку м'язових відчуттів, рівня сприймання, які часто забезпечуються додатковою інформацією через слух і зір. Важливою складовою спритності є рівень володіння динамічними, часовими і просторовими параметрами рухової діяльності. Так, вдосконалюючи навички бігу на короткі і

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

середні дистанції використовують вправи з подоланням відрізків із заданим швидкістю (25, 30 або 35 сек.), не допускаючи помилки більше ніж 1-2 секунди. Не менш важлива здатність «ігровиків» регулювати силу удару по м'ячу та оцінювати просторові і часові параметри ігрових ситуацій.

Ще однією складовою спритності є здатність збереження рівноваги. Її сутністю є здатність зберігати стійкість пози, що проявляється у статичних або динамічних умовах. Рівень розвитку рівноваги залежить від властивостей різних аналізаторів. Найважливішими при цьому є сомато-сенсорна і вестибулярна системи.

Важливою складовою спритності є також відчуття ритму. Воно пов'язане із здатністю точно відтворювати різні параметри рухів, а саме: часові, силові, швидко-силові, просторові і просторово-часові. Суттєвий вплив на якість виконання рухової дії це відчуття має в рухах, яким притаманна значна координаційна складність і чітка послідовність, наприклад, танці, показові виступи у бойових єдиноборствах, на виробництві у процесі трудової діяльності. У такій руховій діяльності незначні відхилення від запланованих дій, що виражаються в зміні напрямку, швидкості, прискорення, точності прикладених зусиль, чергування напруження і розслаблення м'язів, можуть значно вплинути на кінцевий результат.

Також до спритності відносять здатність людини до орієнтування у просторі. Воно залежить від можливостей швидко і своєчасно оцінювати ситуації, в залежності від зміни умов у просторі і зміни рухової діяльності, що визначить ефективність виконання рухового завдання.

Здатність до розслаблення м'язів також є складовою спритності. Виконання рухових дій супроводжується постійною зміною різного ступеню напруження і розслаблення м'язів, чергуванням складних поєднань різних режимів м'язової діяльності. При цьому різні м'язи і м'язові групи мають різну вагомність у певному виді рухової діяльності.

Також спритності притаманна високий рівень координованості рухів. Вона характеризується раціональним проявом різних фізичних здібностей і можливістю зміни рухової дії у конкретних умовах на основі рухової бази індивідуума [4].

Таким чином, спритність – це здатність людини доцільно координувати рухи при побудові і відтворенні нових рухових дій; здібності перебудовувати рухову діяльність за необхідності, варіювати параметри рухової дії у відповідності до змінних умов.

Спритність людини комплексне поняття. Проте її можна диференціювати на окремі складові за різними ознаками, такими як здатність до управління часовими, просторовими і силовими параметрами рухів; здатність до утримання рівноваги; відчуття темпу і ритму; орієнтація у просторі; здатність до контрольованого напруження і розслаблення м'язів; висока координація рухових дій.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Література:

1. Лях В.І. Поняття «координаційні здібності» і «спритність». *Теорія і практика фізичної культури*. 2003. № 8. С. 44-46.
2. Боген М.М. Навчання рухових дій. К. : Фізична культура і спорт, 2005. 234 с.
3. Теорія і методика фізичного виховання школярів : навч. посіб. в 2 ч. Ч. 2 / Б. М. Шиян, І. О. Омеляненко. Т. : Навчальна книга-Богдан, 2012. 304 с.
4. Теорія і методика фізичного виховання. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : підручник в 2-х томах / Під редакцією Т.Ю. Круцевич. Том 1. К. : Олімпійська література, 2003. 423 с.

УДК 373.3.091.26:796.012.57:796.323.2(043.2)

ГАВРИШКО С. Г.,
канд. наук з фізичного виховання і спорту,
доцент, доцент кафедри географії та суспільних дисциплін,
Мукачівський державний університет
ДАНКО О.
здобувачка спеціальності 013 «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет
ШУТКА М.М.,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету»

ОЦІНЮВАННЯ ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ ВОЛОДІННЯ М'ЯЧЕМ У НАПАДІ В ГРІ БАСКЕТБОЛ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Гра баскетбол – це спортивна гра, яка має змагальний характер. Як зазначав Леонід Поплавський, гра – це змагання між гравцями двох команд, в якій прагнення перевершити суперника у швидкості дій, винахідливості, влучності кидків та в інших діях, спрямованих на досягнення перемоги, привчає гравців мобілізувати свої можливості, діяти з максимальним напруженням сил, долати перешкоди, що виникають під час ігрової діяльності[1].

В сучасній науково-педагогічній літературі є ряд авторів (Леонід Поплавський, Андрій Драчук, Микола Галайдюк, Роман Мозола), які докладно описують техніку гри у баскетбол. У цих працях викладені загальні питання організації педагогічної роботи, а також методичні матеріали, які необхідно використовувати у роботі з дітьми певного віку[1;2;3]. Але на сьогодні відсутні чіткі рекомендації, щодо критеріїв оцінювання технічних елементів гри в баскетбол для учнів початкової школи. Наявність таких критеріїв дасть можливість вчителю початкової школи та вчителю фізичної культури правильно оцінити техніку виконання учнем певних елементів та спостерігати динаміку покращення техніки виконання різних елементів.

Завдання – розробка критеріїв оцінювання якості володіння м'ячем у нападі у грі баскетбол учнів початкової школи.

До володіння м'ячем в нападі входять – ловля і передача м'яча, ведення м'яча і кидки у кошик.

Для визначення правильності виконання учнями ведення м'яча в русі нами:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>